

Liviu Comes

PATRU SCHITE
PENTRU VIOLINĂ ȘI PIAN

Op. 26 (1979)

Ediție de **Alice Mavrodin**

Liviu COMES

(18 dec. 1918, Șerel – 28 sept. 2004, București)

Liviu Comes s-a născut la Șerel, un sat din țara Hațegului, ca fiu al unui preot greco-catolic și al unei învățătoare. Familia Comes era o familie de preoți și învățători de țară, ajunsă la a șasea generație, un mediu cu preocupări intelectuale, în care oamenii erau deprinși, din tată în fiu, să-și povățuiască, îndrume, instruiască semenii. Cred că acest lucru explică foarte multe în ceea ce-l privește pe Maestrul Comes : vocația pedagogică înainte de toate, dar și gradul de rafinament, de civilizație, omenia nedezmințită, talentul său de a conduce – copiii și adulți, persoane și instituții – cu o autoritate fermă dar blândă.

Totuși, într-o primă fază, tânărul Liviu părea că se abate de la tradiția familiei : s-a orientat spre muzică. Elev de liceu la Tg. Mureș, a început să studieze vioara, întâi în particular apoi la Conservatorul municipal. Participa la toate manifestările muzicale școlare, iar de pe la vârsta de 14-15 ani, a început să ia lecții de armonie și contrapunct cu Maestrul Zeno Vancea. De atunci datează și primele încercări de compoziție. Totodată, adolescentul se străduia să-și formeze o cultură muzicală ascultând transmisiile radio și citind partituri pe rupte. Problemele s-au complicat însă după terminarea liceului, când s-a pus problema alegerii unei cariere. Muzica nu părea ceva „serios” pe vremea aceea, așa încât absolventul clasei de vioară s-a înscris la medicină. Spera să urmeze în paralel și Academia de muzică, dar lucrul nu s-a putut, medicina fiind mult prea solicitantă.

Pentru moment, aceasta a fost o realitate dureroasă dar Liviu Comes și-a continuat activitățile muzicale ca amator. Iar după război, și-a putut împlini visul înscriindu-se la Conservatorul din Cluj – unde l-a avut ca profesor de compoziție pe Maestrul Sigismund Toduță. În același timp, lucra ca asistent în cadrul facultății de medicină – specialitatea de boli infecțioase –, iar la terminarea studiilor muzicale, a devenit asistent și la Conservator.

Timp de peste un deceniu, Liviu Comes a desfășurat o dublă activitate, a fost simultan compozitor și medic, predând la două facultăți și tratând bolnavi. „Țineam cursul de armonie și apoi fugeam la spital să fac contravizita”, îmi povestea el. A reușit totuși să compună lucrări corale, camerale etc. În final însă, a luat hotărârea de a se dedica exclusiv muzicii. Decizia n-a fost ușoară căci doctorul Comes își iubea meseria – se spune despre el că a fost un foarte bun diagnostician. Totuși, o serie de factori l-au determinat să nu mai continue. Vizita de adio prin saloanele spitalului a făcut-o cu un șoricel de laborator în buzunarul de la piept...

Pe de altă parte însă, hotărârea Maestrului de a se consacra muzicii i-a permis să se realizeze cu adevărat pe plan artistic. Anii '60 au fost perioada când Liviu Comes a abordat tehnica serial-dodecafonică dând la iveală creații de referință ca Sonata pentru clarinet și pian. Între timp, Sigismund Toduță l-a desemnat ca succesor al său la conducerea Conservatorului din Cluj.

În 1969, Liviu Comes a luat cea de a doua hotărâre crucială din carieră : s-a mutat cu familia la București. Au urmat două decenii deosebit de bogate în lucrări simfonice, camerale și corale, circumscrise unei zone stilistice care s-ar putea numi „post-serială”, utilizând totalul cromatic dar cu elemente modale de folclor stilizat : poemele orchestrale „Salbă” (1969) și „Măguri” (1986), oratoriul „Cântec în piatră” (1978), Patru poeme corale (1979-85), Cvartetul de coarde (1989), Sonata pentru vioară solo (1995) și multe altele.

La aceasta se adaugă lucrările teoretice – „Melodica palestriniană” (1971, premiată de Academia română) și Tratatul de contrapunct (1986), ambele asociate cu activitatea sa de o viață ca profesor. Tot o preocupare de o viață a fost și educarea muzicală a copiilor de vârstă mică – problemă tratată atât teoretic cât și practic, prin culegeri de cântece. Amintim că Liviu Comes a condus ani de zile secția de Creație didactică și pentru copii a Uniunii Compozitorilor.

După 1990, Maestrul s-a orientat cu precădere spre creația corală, o realizare cu totul excepțională fiind Liturgia Sfântului Ioan Gură-de-Aur, premiată de Uniunea Compozitorilor (1991). Au urmat „Psalmi de restriște” (1996), „Colinde hunedorene” (1997), „Liturgia Brevis” (1998). Stilul se orientează acum spre un serialism modal, cu numeroase tensiuni armonice dar diatonic în esență. Este un stil de sinteză, în care se reunesc experimentele anilor '60 cu căutările armonice ale Poemelor corale și ecourile adânc întipărite în suflet ale muzicii religioase din Transilvania. În semn de omagiu, Academia de Muzică din Cluj i-a acordat Maestrului Comes, în 1998, titlul de Doctor Honoris Causa, cu prilejul împlinirii a 80 de ani.

Creația sa nu este voluminoasă, nu impresionează prin numărul lucrărilor ci prin gradul lor de finisare – rezultatul a zeci de revizuiți migăloase. Nota definitorie o constituie un lirism discret și interiorizat, dar având în același timp un subtext evocator, adesea chiar descriptiv. De altfel, calitatea pe care Liviu Comes o recunoștea muzicii sale era plasticitatea – și nu se înșela. Dar secretul său cel mai bine păstrat mi l-a destăinuit într-o după amiază senină de toamnă, privind undeva departe și gândind cu glas tare : „Nu se poate compune la rece”, reflecta el. „Dacă vrei ca să rămână ceva în urma ta, atunci pentru fiecare lucrare trebuie să verși o lacrimă”...

Alice Mavrodin

Patru schițe pentru vioară și pian opus 26 (1979)

Cele patru piese mici sunt destinate repertoriului de nivel elementar al instrumentului, create în cadrul acțiunii secției didactice pentru elevii școlilor de muzică. În afara aspectului tehnic al instrumentului, muzica celor patru schițe caută să ilustreze, într-un limbaj adecvat micilor interpreți, imaginile poetice sugerate de titlurile pieselor.

Autorul

PATRU SCHITE PENTRU VIOARA SI PIAN

1. TREI PRICHINDEI

Liviu Comes

Semplice e poco marziale (♩ = 84)

The first system of the musical score is in 4/4 time. It features a single melodic line in the treble clef and a piano accompaniment in the grand staff (treble and bass clefs). The tempo is marked as 'Semplice e poco marziale' with a quarter note equal to 84 beats per minute. The first measure of the treble line is a whole rest. The piano accompaniment begins with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include *f* (forte) in the treble line and *mf* (mezzo-forte) in the piano accompaniment.

The second system of the musical score starts at measure 5. The treble line is marked *cantabile* and *mf*. The piano accompaniment is also marked *cantabile* and *mf*. The music continues with melodic lines in both hands, featuring various intervals and dynamics.

The third system of the musical score starts at measure 9. It continues the melodic and piano accompaniment from the previous systems. The piano part includes a *gva* (glissando) marking at the end of the system.

2. UN PISIC ȘI UN GHEM

Andante grazioso (♩ = 63)

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef, starting with a whole rest for two measures, then a quarter note G4, quarter note A4, quarter note B4, and quarter note C5. The dynamic is *p*. The middle and bottom staves are a grand staff (treble and bass clefs). The middle staff starts with a half note chord (G4, B4) and a half note chord (A4, C5), with a dynamic of *f*. The bottom staff starts with a half note chord (G4, B4) and a half note chord (A4, C5), with a dynamic of *p*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff continues the melody from the first system, starting with a quarter note D5, quarter note E5, quarter note F#5, and quarter note G5. The dynamic is *mf*. The middle and bottom staves continue the accompaniment. The middle staff has a dynamic of *mf* and the bottom staff has a dynamic of *f*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

The third system of the musical score consists of three staves. The top staff continues the melody, starting with a quarter note G5, quarter note F#5, quarter note E5, and quarter note D5. The dynamic is *p*. The middle and bottom staves continue the accompaniment. The middle staff has a dynamic of *p* and the bottom staff has a dynamic of *mf*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.